

nyhetsbrev för informationsspecialister

Nr 2 – 2007

InfoBrief är ett elektroniskt nyhetsbrev som i första hand vänder sig till medlemmar i *SFIS* (*Svensk Förening för Informationsspecialister*). *InfoBrief* är en fortsättning på "Online- och webbnyheter", *SFIS* tidigare nyhetsbrev med *Lars Klasén* som redaktör.

Tanken är att *InfoBrief* skall utkomma regelbundet, med minst tio nummer per år och innehålla nyheter inom informationsbranschen. I första hand kommer vi att behandla internationella nyheter men självfallet kommer även viktiga svenska händelser att återges. Fokus kommer att ligga på digital information: nya databaser, nya aktörer på området, viktiga trender i tiden. Vad händer med Google och andra sökmotorer? Vilka företag köper upp varandra och hur utvecklas de ekonomiskt? Library 2.0 och Open Access – kommer dessa trender att förändra världen?

Redaktör är *Jakob Harnesk*, biblioteks- och informationskonsult, Lund

Första svenska bokförlaget i Google Book Search

Vi har väntat länge, men nu är det klart. Ett svenskt bokförlag går med i *Google Book Search*. Först ut är Lundaförlaget *Nordic Academic Books*. Förlaget räknar med att lägga in ett 80-tal titlar. NAP ger ut akademisk litteratur inom framför allt humaniora. På sikt räknar man även med att kunna lägga in systerföretaget *Historiska Media* i *Google Book Search*. Det sistnämnda förlaget var för övrigt ett av de första förlagen som gick med i BTJ:s

satsning på svenska e-böcker ("E-biblioteket"), så det känns inte helt överraskande. I en kommentar säger förlagschefen Björn Andersson: "Nordic Academic Press är något av en testballong".

Källa: Sydsvenskan

Wiley's köp av Blackwell nu klart

För en tid sedan slutförde 200-årsfirande förlaget *John Wiley & Sons* köpet av

Blackwell Publishing. Priset uppgick till 572 miljoner pund. Det sammanslagna nya företaget kommer att ge ut närmare 1 250 vetenskapliga tidskrifter samt ett stort antal akademiska böcker.

Källa: Knowlegdespeak, Blackwell

Elsevier köper Beilstein

Elsevier, världens största utgivare av vetenskapliga tidskrifter, meddelade den 6 mars att man har förvärvat en av de allra största kemiska informationsresurserna, *The Beilstein Database*. Köpet görs av ett av Elseviers dotterbolag, *MDL Information Systems*. Elsevier har varit en samarbetspartner till Beilstein sedan 1998. Databasen har sin styrka inom organisk kemi, som täcks ända tillbaka till 1771. Beilstein innehåller uppgifter om närmare 10 miljoner kemiska föreningar, lika många kemiska reaktioner samt hundratals miljoner data från experiment.

Källa: KnowledgeSpeak, Reed Elsevier

Kinesisk forskningsportal

Att *Kina* är den kommande supermakten har väl inte undgått någon. Man är i dag världens snabbast växande ekonomi (tillväxten 2007 spås bli 8 %). Även när det gäller forskning kommer Kina starkt. Enligt ISI:s citeringsdatabaser har antalet kinesiska artiklar ökat från 10 000 per till 80 000 per år under det senaste decenniet. Man ligger därmed på samma nivå som Storbritannien och Japan.

Ett uttryck för att den kinesiska forskningen växer och får allt större betydelse är att tidskriften *Nature*, i samarbete med *AstraZeneca*, nu lanserar forskningsportalen *NatureChina*. Portalen ska enligt *Nature* bli en one-stop-shop för

den viktigaste kinesiska forskningen, och kommer att innehålla många artiklar i fulltext.

Källa: www.naturechina.com, eMediaWire

Spam når nya rekord

Spam, spam, spam. Alla plågas vi av skräpposten. Visste ni att så mycket som 90 % av all e-post utgörs av skräppost? Det hävdar i alla fall säkerhetsföretaget *Softscan*. Under helgerna, då den riktiga posten minskar, är hela 96 % av all e-posttrafik skräp. Mätningarna har gjorts under februari 2007, och innebär ett nytt rekord för skräpposten. De allra flesta - breven skickas från Europa (62 %). Och inte vet jag om Magnus Uggle läst den här statistiken, men 15 % av dessa skickas faktiskt från Polen, som därmed intar en föga hedrande förstaplats i ligan över enskilda länder.

Man mäter även virusfrekvensen: 0,56 % av alla e-postmeddelanden innehöll virus, och det kanske inte låter så farligt. Men om vi räknar med att en enskild användare får 50 e-brev om dagen, så får han eller hon drygt 8 virussmittade e-brev i månaden. Det vill alltså till att virusprogrammen är installerade, startade och uppdaterade.

Källa: Uppsnappat, Softscan.

Uppmaning till bojkott av Elsevier

Den före redaktören för *British Medical Journal*, *Richard Smith*, uppmanar forskare att bojkotta *Elseviers* tidskrifter. Men inte på grund av det höga priset, utan på grund av att Reed Elsevier aktivt deltar i olika mässor för vapen. Reed Elsevier äger företaget *Spearhead Exhibitions*, som ordnar vapenmässor i England, USA och Mellanöstern. Smith anser att forskarna

särskilt borde bojkotta den medicinska tidskriften *Lancet*. Andra kritiker stämmer in och anklagar Reed Elsevier för dubbelmoral, där man å ena sidan publicerar forskningsresultat till mänsklighetens fromma, medan man å andra sidan, via sina vapenmässor, hjälper till att förse diktaturer med vapen. En petition finns just nu ute på nätet och har än så länge samlat underskrifter från närmare 800 forskare, däribland *Noam Chomsky*.

Källa: Information World Review

Nu mer än 25 miljoner DOI-koder

Tidskriftsartiklar identifieras sedan ett antal år oftast med s.k. DOI-koder (*Digital Objects Identifier*). De återfinns i bl.a. *CrossRef*-systemet och används för olika typer av länkningstjänster. CrossRef meddelade i mitten av februari att man nu passerat en verklig milstolpe i och med att 25 miljoner tidskriftsartiklar nu försetts med DOI-kod. Det innebär att man vuxit med 5 miljoner koder på de senaste 10 månaderna, eftersom flera av de största förlagen just nu retrodigitaliserar sin utgivning.

Källa: ResourceShelf, CrossRef

Ingenta slås samman med Vista

Vista är inte bara namnet på ett nytt operativsystem från Windows. Det är också, under namnet *Vista International*, ett företag i informationsindustrin. Vista International går nu ihop med *Ingenta* och bilda det nya företaget *Publishing Technology*. Totalt omsätter de två företagen ca 33 miljoner dollar. Ingenta, som bl.a. erbjuder dokumentleveranser och

artikeldatabaser till bibliotek och företag, har av och till haft ekonomiska problem ända sedan starten 1997, men sista kvartalet 2006 kunde man faktiskt redovisa vinst. Ingenta har kunnat placeras i avdelningen för tidskriftsaggregatorer, medan Vista sysslat med förlagsverksamhet, bokutgivning och teknisk infrastruktur inom dessa områden. Ingenta kommer, säger man, att behålla sitt varumärke och sin nuvarande plattform. Med tanke på att Ingenta samarbetar med Google Scholar frågar sig branschbedömare nu om det nya företaget kommer att försöka göra något som liknar Google Book Search, men där man tar betalt för tjänsten.

Källa: InfoToday, Ingenta

Ett annat Vista köper SirsiDynix

Det finns fler Vista än det som nämndes i ovanstående notis. Investmentbolaget *Vista Equity* köpte i början av 2007 *SirsiDynix*, världens största leverantör av integrerade biblioteksdatasystem, exempelvis *Horizon* (finns på Linköpings universitetsbibliotek och på Högskolan Dalarna) och *Unicorn*.

SirsiDynix, som bildades 2005 genom en sammanslagning av just Sirsi och Dynix, har nyligen också lanserat biblioteksdatasystemet *Corinthian*, som häromåret valdes som leverantör till ett stort bibliotekskonsortium i Katalonien, där både universitets- och folkbibliotek ingår.

SirsiDynix omsätter uppskattningsvis 125 miljoner dollar, men köpesumman för Vista är inte officiell.

Källa: InfoToday, BarcelonaReporter, SirsiDynix

Nytt europeiskt forskningsråd

Europeiska kommissionen lanserade i slutet av februari det *Europeiska forskningsrådet (ERC)*, som bl.a. ska finansiera ledande forskning i Europa. Rådet ingår i EU:s ”vision av ett kunskaps-samhälle” och drivs inom ramen för EU:s sjunde ramprogram, där det finns 7,5 miljarder Euro avsatta per år till spetsforskning.

Källa: Europeiska kommissionens webbplats

EU-pengar till vetenskaplig kommunikation

Europeiska kommissionen har nu kommit fram till en ståndpunkt för hur man vill förbättra tillgången till vetenskaplig information. Man kommer inte att göra Open Access-publicering obligatorisk, utan i stället sträva efter att utveckla s.k. ”best practices” och initiera en debatt om dessa frågor (som om den debatten redan inte var i full gång...). Man uttrycker oro för att en omläggning av det rådande systemet där man går från ”reader pays” till ”author pays” innebär risk för att tillgången tillfälligt försämras.

Man har vidare beslutat att öronmärka 50 miljoner Euro för att stödja och utveckla infrastrukturen, särskilt digitala arkiv för vetenskapliga data. Ungefär hälften av dessa pengar satsas på digitalt bevarande. 10 miljoner Euro skall användas för att förbättra tillgänglighet till och användning av forskningsinformation, inom EU-programmet *eContentplus*.

Detta annonserade EU:s kommissionär för informationssamhället, *Vivianne Reading*,

vid en konferens i Bryssel i februari. I sitt tal säger hon angående Open Access att det är av stor vikt för Europa att forskningsresultat blir tillgängliga. Hon jämförde med tiden efter Romarrikets fall, där Europa ”gick ner sig” bl.a. på grund av att stora mängder kunskap försvann och att det inte längre gick att komma åt den främsta kunskapen.

Källa: KnowledgeSpeak, Europeiska kommissionens webbplats för Europe’s Information Society

100 bästa sökmotorerna utanför Google

Det finns andra sökmotorer än Google. Ganska många, faktiskt. Det vet man om man löpande läser sökmotorbloggen *Internetbrus*, som drivs av *Lars Iselid* och *Lars Våge*. Men det finns många andra som bevakar sökmotorbranschen, särskilt utanför de fyra gäng (Google, Yahoo!, MSN och Ask).

För den som vill djupdyka ner i alternativa, och ofta spännande och kreativa sökmotorer, rekommenderas *Charles S. Knights lista över de 100 bästa alternativen*. Han kategoriserar dem utifrån olika utgångspunkter, som:

- Artificiell intelligens och möjligheten att ställa frågor med naturligt språk (t.ex. *ChaCha*)
- Roligare startsidor (t.ex. den bedårande *MsDewey*)
- Klusterteknik, där svaren presenteras visuellt på ”kartor” (*Quintura* och *KartOO*)
- Rekommendationer, som hjälper en att hitta det man inte visste att man letade efter, tack vare rekommendationer (prova *Live Plasma!*)
- Metasökmotorer, som använder flera motorer samtidigt (*Dogpile*, *Zuula*, *GoshMe*)

En hel del av dessa är inte perfekta eller ens färdigutvecklade än. Men det är kreativt och kul och säger troligtvis en hel del om framtiden.

Källa: Readwriteweb

Brysseldeklarationen samlar förläggare

Många, däribland *SFIS*, har nu skrivit under den s.k. *Berlindeklarationen* för att visa sitt stöd för utvecklingen av Open Access. Men nu kommer förlagens motdrag: *Brysseldeklarationen*. I dokumentet listas tio punkter om den viktiga roll som förlagens spelar för den vetenskapliga kommunikationen. Hittills har ett drygt 40 olika förlag och ett tiotal branschorganisationer skrivit under. *Organisationen International Association of Scientific, Technical and Medical Publishers (STM)* har tagit initiativ till deklarationen, och bland undertecknarna märks flera av de stora: Blackwell, Cambridge, Oxford, Thieme, Elsevier, BMJ, Wiley, Lippincott, Nature, Sage, McGrawHill samt Taylor & Francis.

Ett liknande initiativ har också tagit av en grupp icke-kommersiella förlag, som skrivit under "*Washington DC Principles for Free Access to Science Coalition*". Bakom skrivelsen står 75 förlag, och man vänder sig särskilt mot förslagen om att lagstifta om att resultaten från amerikansk offentligt finansierad forskning måste placeras i öppna arkiv senast sex månader efter publiceringen.

Källa: Library Journal, STM, Science

Databas för sökning i tabeller

CSA Illustrata är en helt ny typ av databas, där det är möjligt att söka i de tabeller och figurer som ingår i artiklar och annat forskningsmaterial. Databasen är en del av *CSA:s Illumina*-plattform. I ett nyhetsbrev av det här slaget finns ingen möjlighet att ta upp varje enskild ny databas, men den här verkar intressant. Dels eftersom den faktiskt verkar stå för något nytt, dels har fått mycket goda recensioner (*MaryDee Ojala* kallar den för en "breakthrough product").

Tanken är att det på sikt ska bli en hel serie av *Illustrata*-databaser, och först ut är *Illustrata: Natural Sciences*. Den innehåller mer än 1 miljon illustrationer, och det är möjligt att söka fram dem utifrån en rad olika sökbegrepp. Träffar är sedan enkla att importera till exempelvis Powerpoint.

Källa: NewsBreaks, Peter's Digital Reference Shelf

Wikipedia ynglar av sig

Det kommer hela tiden nya spännande – eller ibland mindre spännande – "avläggare", eller vad man nu ska kalla dem för, till Wikipedia. De använder en liknande teknik, och de har oftast ett liknande utseende. Här tre nya "wikis":

- *Scholarpedia*, som är en vetenskaplig encyklopedi, med kvalitetsgranskning via peer review, och bidrag skrivna av forskare från hela världen. Varje artikel är skriven av en expert, och anonymt bedömd av andra experter. För "lediga" termer får man ibland en lista på tänkbara författare, med en kort beskrivning över dem.

Sedan kan man som läsare rösta på vem man vill ska inbjudas att skriva artikeln.

- *Vidipedia*. En bild säger ju mer än tusen ord, och hur är det då inte med en film? Vidipedia är således en video-encyklopedi, med texterna hämtade från vanliga Wikipedia.
- *Conservapedia*. Tycker du att Wikipedia är alldeles för vänstervriden? I så fall är Conservapedia något för dig. På startsidan säger man om sig själva att man är ett efterlängtat alternativ till Wikipedia, som är alldeles för "anti-christian" och "anti-american". Jag kan ju inte låta bli att söka på "abortion" och får då genast veta att aborter ökar risken för bröstcancer dramatiskt, vilket enligt Conservapedia förnekas av den internationella abortindustrin. Så kan det gå, som Kurt Vonnegut brukade säga.

Källa: ResearchBuzz, eContent, Wikipedia, Transitions

MIT lägger ut alla kurser på nätet

Massachusetts's Institute of Technology (MIT), började redan för ett par år sedan att lägga ut både kurser och kursmaterial fritt på nätet. Under 2007 kommer man att nå målet att samtliga 1 800 kurser finns fritt tillgängliga på nätet, inklusive all dokumentation som hör till kurserna (anteckningar, tester, uppgifter, videosändningar, podcasts).

I dagsläget har man över två miljoner besökare varje månad; merparten kommer från utländska besökare, särskilt Kina och

Indien. En taleskvinna för MIT uppger att eftersom man kommit fram till att man inte kunde tjäna pengar på att lägga ut kurserna kunde man lika gärna ge bort dem, gratis.

Kurskatalogen omfattar kurser i alla tänkbara ämnen. Ett exempel (eftersom detta skrivs på internationella kvinnodagen) är "*Women's studies*". Där finns 14 kurser på grundutbildningsnivå, och en kurs på forskarutbildningsnivå.

MIT har tillsammans med fler än 100 andra universitet som lägger ut fria kurser på nätet bildat organisationen *OpenCourseWare Consortium*. Någon svensk eller nordisk medlem finns dock inte ännu.

Källa: MIT

Google i böckernas värld

Det dimper ner den ena nyhetsnotisen efter den andra om den massdigitalisering av böcker som *Google* just nu utför. Enligt en artikel i *the New Yorker Magazine*, så stannar varje vardag en stor bil utanför Cecil H Green Library, på Stanforduniversitet. Minst tusen böcker hämtas varje dag. De förs sedan till en inskanningscentral, där varje sida läses in.

Målet, säger Google, är att skanna in varje bok som producerats i världen. Många böcker blir det. *WorldCat* innehåller 32 miljoner titlar, och det är vad Google tror sig kunna åstadkomma på tio års tid.

Det som inte skannas in från bibliotekshyllorna kommer från förlagen. *Springer Science+Business Media* meddelade nyligen att 29 000 av deras böcker nu finns sökbara i Google Book Search. Springer, och även *Oxford University Press*, rapporterar om ökad bokförsäljning tack vare synligheten av deras e-böcker. Men frågan om

upphovsrätt är ännu inte löst. Google angrips just nu hårt av såväl förläggare som konkurrenten Microsoft.

Källa: KnowledgeSpeak, Springer SBM

Trafficking-portal lanseras

Intresseorganisationen *Samverkan mot trafficking*, som består av ett tjugotal organisationer som arbetar mot internationell människohandel, har nyligen lanserat en portal för omvärldsbevakning inom detta område, med samma namn som organisationen. Enligt Europol förs varje år 120 000 kvinnor och barn in i EU, för att utnyttjas sexuellt.

Det är igen gigantisk databas – 3 000 poster – men det som gör den intressant är att den förtecknar material och information av helt olika slag: forskningsrapporter, pressmeddelanden, facklitteratur och romaner, nyhetsmaterial m.m.

Källa: www.samverkanmottrafficking.se

SFIS nya webb!

Du har väl inte missat att SFIS nu har en helt ny webbplats – www.sfis.nu !

Där kommer bl.a. tidigare nummer av *InfoBrief*, liksom tidskriften *InfoTrend*, att finnas tillgängliga. Ett halvår efter publiceringen blir de fritt tillgängliga för alla. Denna välkomna reform är en följd av att SFIS har undertecknat Berlindeklarationen om Open Access.

InfoBrief är ett nyhetsbrev som ges ut av Svensk förening för informationsspecialister (SFIS).

InfoBrief distribueras elektroniskt till medlemmarna i SFIS.

Redaktör: Jakob Harnesk
E-post: jakob.harnesk@comhem.se

www.sfis.nu

